

ISSN: 2636-848X

DOI: 10.46385/tsbd.872883

**Türk Spor Bilimleri
Dergisi**
Türk Spor Bil Derg

Cilt 4, Sayı 2
Ekim 2021, 51-59

**The Journal of Turkish
Sport Sciences**
J Turk Sport Sci

Volume 4, Issue 2
October 2021, 51-59

 Gökçe AKGÜN¹

¹ İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:

G. Akgün

e-mail: gokceakgun@ogr.iuc.edu.tr

Geliş Tarihi: 02.02.2021

Kabul Tarihi: 19.09.2021

ORJİNAL ARAŞTIRMA
ORIGINAL RESEARCH

Artistik Yüzmeye Uyarlanan Don Quixote Balesinin Koreografi Analizi

Özet

Bu çalışmada bale eserlerinin artistik yüzme sporuna uyarlanmasında gereken temel özelliklerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Seçilen Don Quixote balesinin artistik yüzme yarışma koreografisine uyarlanmasında dikkat çeken noktaların ortaya çıkarılması hedeflenmiş ve hazırlanan örnek çalışmayla günümüzde bale sanatının kullanım alanının genişlemesinde artistik yüzme sporunun etkisini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bale eserinin artistik yüzmeye uyarlanması hareket, mimik ve Don Quixote balesi özelinde değerlendirilmiştir. Araştırma grubunu Don Quixote konulu artistik yüzme ve bale koreografileri oluşturmaktadır. Artistik yüzme ve bale koreografileri, canlı performans kayıtları üzerinden süresine göre sürekli gözlem yapılarak hareketler açısından analiz edilmiştir. Artistik yüzme koreografisi analizi için seçilen müzikler ve Don Quixote balesinde kullanıldığı yerler belirlenmiştir. Her müzik bölümünün önce bale sonra artistik yüzme koreografisi incelenerek benzerlik ve farklılıklar saptanmıştır. Artistik yüzmeye uyarlanan Don Quixote balesindeki karakteristik kol hareketleri ve pozlar çok az kısıtlılıkla aktarılmıştır. Bacak hareketleri artistik yüzmenin baş aşağı hareket etme özelliğinden dolayı baledekine benzer şekilde uygulanamamıştır. Bale konulu bir eserin artistik yüzmeye uyarlanması sırasında müzik seçimine, karakteristik kol ve bacak hareketlerine, anlık pozlara ve duyguları anlatan mimik canlandırmalarına dikkat edilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Artistik yüzme, bale, Don Quixote, koreografi analizi

Choreography Analysis of The Don Quixote Ballet Adapted for Artistic Swimming

Abstract

In this study, it is aimed to determine the basic characteristics required for the adaptation of ballet works to artistic swimming. It is aimed to display the remarkable points in the adaptation of the selected Don Quixote ballet to the artistic swimming competition choreography and the sample study prepared, it is revealed the effect of artistic swimming in the expansion of the usage area of ballet art today. The adaptation of the ballet work to artistic swimming has evaluated in terms of movement, gestures, and Don Quixote ballet. The research group consists of artistic swimming and ballet choreographies on Don Quixote. Artistic swimming and ballet choreographies were analyzed in terms of movements by making continuous observations over their live performance records. The music chosen for artistic swimming choreography analysis and their use in Don Quixote ballet determined. Similarities and differences determined by analyzing first ballet and then artistic swimming choreography of each music department. Almost all of the characteristic arm movements and poses in the Don Quixote ballet adapted for artistic swimming have conveyed. Leg movements have little similar to that of ballet because of the upside-down characteristic of artistic swimming. In the adaptation of a ballet-themed works to artistic swimming, should pay attention to music, characteristic arm, and leg movements, poses and gestures.

Keywords: Artistic swimming, ballet, Don Quixote, choreographic analysis

GİRİŞ

Bale eserleri ilk sahnelendikleri dönemden itibaren tarih boyunca popüler sanatsal etkinlikler olmuşlardır. Sahnede üstün bir beceri gerektiren bale, günümüzde aynı özelliğini sürdürmektedir. Bale tarihinde bazı bale eserlerinin diğerlerinden daha popüler olduğu bilinmektedir. Teknik ve sanatsal açıdan bu eserlerin bale tarihine olumlu katkıları olmuş olup içerikleriyle ilgili çeşitli çalışmalar yapılmıştır (Panebianco-Warrens, 2014). Balenin farklı alanlardaki etkileri incelendiğinde bale eserlerinin önemi büyüktür. Son yıllarda önemli bale eserleri ve balenin teknik özellikleri pek çok alanda kullanılmaktadır. Spor alanında da bazı branşlarda bale tekniğinin ve eserlerinin kullanıldığı görülmektedir. Günümüzde sanatsal içerikli spor branşları, artistik unsurlarının büyük bölümünü sahne sanatları alanından esinlenerek oluşturmaktadır. Bale eserleri gerek estetik özelliği gerek müzikle etkili uyumu açısından bu alanda temel sanat dalı olma özelliğini taşımaktadır.

Sanatsal içerikli sporlar arasında yer alan artistik yüzme bir bakıma balenin suya uyarlanmış hâli olarak dikkat çekmektedir. Artistik yüzme, senkronize yüzme veya su balesi isimleriyle de bilinmektedir (Sydnor, 1998; FINA, 2017). En sanatsal spor dallarından biri olarak gösterilen artistik yüzme, olimpiik bir spor olup yapı bakımından yüzme ve balenin birleşimi şeklinde gelişmiştir. FINA (Fédération Internationale de Natation)'ya bağlı spor dallarından biridir. Yapı itibarıyla artistik yüzme yarışmaları belirli kurallar dahilinde hazırlanan koreografilerin müzikle uyumlu bir şekilde sunulmasıyla gerçekleşmektedir. Artistik yüzme yarışma rutinlerinde teknik hareketlerle birlikte başarılı koreografi hazırlanmasında gereken unsurlar büyük önem taşımaktadır. Koreografi, temel ve yaratıcı hareketlerden oluşan bir dizi hareket grubunun bütünüdür. Eşlik eden müzik ve koreografi içinde uyum bulunmaktadır (Danardani, Soegiyanto, Setijono ve Sulaiman, 2018). Genellikle yarışma koreografileri seçilen müziğin konusuna sahiptir.

Seçilen müzik ve koreografi konuları arasında bale eserleri büyük yer tutmaktadır. Başarılı koreografi uygulamasında müziğin etkili kullanımı ve konuyla ilgili hareket içerikleri artistik yüzme yarışma puanlamasında önemli unsurlardandır. Özellikle dünya çapında ün yapmış Kuğu Gölü, Uyuyan Güzel ve Don Quixote gibi klasikleşmiş balelerin yarışma koreografilerine uyarlandığı görülmektedir. Bu çalışmada dünyaca ünlü Don Quixote balesinin artistik yüzmeye ilişkisi incelenmiştir. Don Quixote balesinin koreografisi Marius Petipa ve bestecisi Ludwig (Léon) Minkus'tur. Marius Petipa balenin librettosunu Miguel de Cervantes Saavedra'nın aynı adlı romanından yola çıkarak hazırlamıştır. Bale 3 perde olarak ilk kez 1869 yılında sahnelenmiştir (Deleon, 1997; Durante, 2018). Bale eserlerinde kullanılan müzikler genel olarak birbiriyle uyumlu küçük bölümlerin arka arkaya eklenmesiyle oluşturulmaktadır. Pek çok balede olduğu gibi Don Quixote'ta da aynı yöntem izlenmiştir.

Bale eserlerinin artistik yüzmeye uyarlanmasında seçilmiş konu kısmen havuz ortamına aktarılmaktadır. Bunun başlıca nedeni yarışma kuralları, sporcuların cinsiyeti ve sporcu sayısı gibi temel farklılıkların belirtilmesinden kaynaklanmaktadır. Yarışma koreografilerinin hazırlanmasında teknik beceri, müzik ve artistik unsurlar ön plandadır (FINA, 2017; Sytchenko, 2019; Li, Xin, Wei, Hui ve Mei, 2020). Don Quixote balesi özelinde incelemesi yapılan bu çalışmayla yarışma rutinleri için gerekli olan artistik koreografi unsurlarının belirleneceği düşünülmüştür. Artistik yüzme sporu çok yönlü yapısından dolayı birkaç farklı alanda analiz çalışmasına ihtiyaç duymaktadır. Artistik yüzme koreografilerinin incelemesi, başarılı yarışma rutinlerinin hazırlanmasına yardımcı olan çalışmalardır.

Araştırmanın Amacı

Hazırlanan çalışma, tanınmış bale eserlerinden biri olan Don Quixote'un yarışma kurallarına bağlı kalarak artistik yüzme koreografisine uyarlanmasındaki unsurların incelenmesidir. Yapılan artistik yüzme incelemesinin örnek çalışma niteliğinde olması amaçlanmıştır. Dünya şampiyonası seviyesinde yarışmış bir artistik yüzme koreografisinin aynı konulu bale eserine içerik ve uygulama bakımından benzerliğinin belirlenmesi hedeflenmiştir.

YÖNTEM

Araştırma tarama modelinde artistik yüzme ve bale koreografileri videolarının gözlem yapılarak analiz edilmesi şeklinde hazırlanmıştır. Bu bölümde araştırmanın veri toplama araçları ve verilerin koreografik açıdan analizi hakkında aşağıdaki açıklamalara yer verilmiştir.

Araştırma Grubu

Araştırma evrenini konulu artistik yüzme yarışma koreografileri oluşturmaktadır. Araştırma grubu olarak bale konulu Don Quixote koreografileri belirlenmiştir. Seçilen bale eserinin belirlenmesinde iki temel özelliğe dikkat edilmiştir. Birinci özellik yaygın olarak dünya çapında tanınan bale eserlerinden birinin olması, ikinci özellik seçilen balenin artistik yüzme koreografilerinde yer almış olması gerekliliğidir. Bu iki özelliği taşıyan balelerden Don Quixote seçilerek gerekli koreografi incelemesi için videolar temin edilmiştir.

Artistik yüzme sporunda genel anlamda yarışmaları için solo, düet, karışık düet, takım, serbest kombinasyon ve highlight rutin olmak üzere toplam 6 farklı koreografi türü bulunmaktadır. Araştırmada kullanılmak üzere serbest kombinasyon yarışma türü seçilmiştir. Serbest kombinasyon koreografisi yapı itibarıyla çeşitli uygulamalar içerebilen ve süre olarak en uzun yarışma olması nedeniyle tercih edilmiştir. Bu yarışma türü FINA kuralları nedeniyle sadece 10 kadın sporcudan oluşmakta ve koreografi yapısı bakımından içinde solo, düet, üçlü, dördü ve beşli gruplar oluşturulmasına imkân sağlayan bir özelliğe sahiptir.

Örneklem için dünya çapında ve kendi dallarında başarılı kabul edilen bir artistik yüzme yarışma performansı ile üç bale eseri performansı seçilmiştir. Artistik yüzme ve bale, canlı performans uygulamaları olduğu için resmi video kayıtları temin edilerek araştırma verileri hazırlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplamak için bale eseri incelemesinde farklı koreografi unsurlarını takip etmek amacıyla tablo 1’de yer alanlar performansların analizi yapılmıştır (American Ballet Theatre, 2020; Los Angeles Times, 2020; Mariinsky Theatre, 2020).

Tablo 1. İncelemesi Yapılan Üç Don Quixote Balesinin Temel Bilgileri

Sahnelenme Yılı	Koreografi	Güncelleyerek Sahne Koyan	Dans Eden Bale Topluluğu
1983	Marius Petipa	Mikhail Baryshnikov’un artistik direktörlüğünde	Amerikan Bale Tiyatrosu
1994	Marius Petipa Alexander Gorsky	Yury Grigorovich	Bolshoi Tiyatrosu
2013	Marius Petipa Alexander Gorsky	Bilgi verilmemiş	Mariinsky Tiyatrosu

Artistik yüzme yarışma koreografisi olarak Don Quixote balesini konu alan 2015 FINA Dünya Su Sporları Şampiyonası’nda Rusya Federasyonu sporcuları tarafından yapılmış serbest kombinasyon final performansı seçilmiştir. Artistik yüzme yarışma performansı, FINA’nın şampiyona yayınlarını yaptığı resmi internet sitesinden izlenerek incelenmiştir (FINA, 2020). Artistik yüzme yarışma koreografisi Rusya Federasyonu ulusal takım antrenörleri tarafından hazırlanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler, süresine göre sürekli gözlem yapılarak toplanmıştır. Veri toplama aşamasında öncelikle bale müziği karşılaştırması yapılarak artistik yüzme koreografisine seçilen müzik bölümleri belirlenmiştir. Serbest kombinasyonun büyükler yaş grubunda yarışma süresi 4 dakikadır. Kural gereği 15 saniyelik eksiklik veya fazlalık kabul edilebilir özelliktedir (FINA, 2013). Yarışma koreografisi süresince hangi bale müziği bölümlerinin kullanıldığı belirlenmiştir. Koreografinin içindeki bölümler müzik değişimleri temel alınarak incelenmiştir. Buna göre Ludwig Minkus’un Don Quixote bale müziğinden artistik yüzme koreografisinde kullanılmış olan müziklerin genel özellikleri tablo 2’de yer almaktadır (Letellier, 2008).

Tablo 2. Artistik Yüzme Koreografisinde Yer Alan Müziklerin Yapısal Özellikleri

Müzik bölümünün adı	Temposu	Tonalite	Tartım
Moreno	Presto	Sol (G) majör	3/8
Quiteria (Kitri) ve Basilio	Andantino	Mi (E) minör	6/8
Coda	Allegro vivace	Re (D) majör	2/4
Kitri Varyasyonu	Allegro	Mi (E) bemol majör	4/4
Pas de deux* Coda	Presto	Sol (G) majör	2/4

*Pas de deux: İkili dans, iki kişi için dans (Grant, 1995).

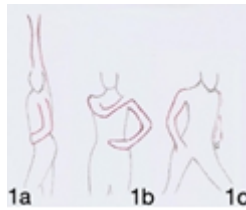
Artistik yüzme koreografisinde bale eserinde yer alan 5 müzik bölümü kullanılmıştır. Bu nedenle yapılan koreografi beş bölüme ayrılarak analiz edilmiştir. Artistik yüzme koreografisi için iki analiz incelemesi yapılmıştır. Birinci analizde balede yer alan müziğe uygun konu bütünlüğünün olup olmadığına bakılmış, ikinci analizde ise hareketlerin koreografisi benzerliği incelenmiştir. Bale eserinin artistik yüzme uyarlanması hareket, mimik ve konu açısından Don Quixote balesi özelinde değerlendirilmiştir. Araştırmada görsel unsurlar ön plandadır. Bunun nedeni olarak artistik yüzme sporunun yarışma koreografisinin hareket yapısı bakımından incelenmesi ifade edilebilir.

BULGULAR

Bulguları oluşturan veriler, istatistiksel karşılaştırma yerine hareket yapılarının incelenmesi ve sanatsal öğelerin spora aktarımını ortaya koymaya yönelik hazırlanmıştır. İncelemesi yapılan artistik yüzme koreografisindeki müzik seçiminin Don Quixote balesindeki bölümlerle uyumlu olduğu görülmüştür. Seçilen müzik bölümleri orijinal yapısı bozulmadan kullanılmıştır. Koreografide yer alan müzik bölümleri genellikle kesilmeden bölüm hâlinde alınarak kullanılmıştır. Seçilen müzikler sırasıyla Moreno, Quiteria (Kitri) ve Basilio, Coda, Kitri varyasyonu ve Grand Pas de Deux codası'dır. Müzik yapısı bakımından 1. perdenin sonunda kullanılan coda ve balenin son bölümde olan Grand Pas de Deux codası diğerlerine göre daha coşkulu ve hareketli türde uygulamalar içermektedir. Seçilen müziklerin tanınırlık özelliğine bakıldığında 4. ve 5. müzik bölümleri olan Kitri Varyasyonu ve Grand Pas de Deux codası diğerlerinden daha popülerdir. Sırasıyla Don Quixote konulu artistik yüzme koreografisini bölümleri aşağıda incelenmiştir. Bale eseri ve yarışma koreografisinin detaylı analizi için yöntemde açıklandığı gibi bölümler müzik değişimleri temel alınarak yapılmıştır.

Koreografi bölümleri

Birinci bölüm: Artistik yüzme kuralları gereği sporcular suya atlamadan önce karada müziksiz 30 saniye ve müzikli 10 saniye koreografi hareketleri yapma hakkına sahip oldukları için artistik yüzme koreografisinin kara kısmında Don Quixote balesinde kullanılan bazı temel pozlar kullanılmıştır (Resim 1). Sporcular pozları 5 kişilik iki grupta belirli bir koreografi düzeninde uygulamışlardır.

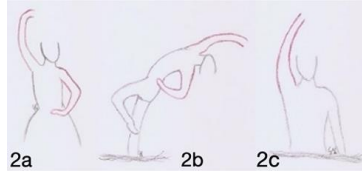
Resim 1. Artistik yüzme kara koreografisi için Don Quixote balesinden seçilen pozlar

Artistik yüzme koreografisi Moreno müziğiyle başlamıştır. Müzik dansa hareketli ve coşkulu bir hava katmaktadır. Bale koreografisinde bu bölümde Kitri ve Basilio başrollerde dans ederken corps de ballet¹ mimik, jest ve küçük hareketlerle dansçıları destekleyici performans sergilemektedir.

¹ Corps de ballet: Bir balede, solist olmayan dansçılar (Grant, 1995). Birlikte dans eden özellikle baş dansçı olmayan bale dansçısı grubu (Cambridge Dictionary, 2020).

Moreno dansının ilk bölümünde Kitri ve Basilio karşılıklı geçişmelerle zıt yöne aynı hareketi uygulama şeklinde performans sergilemektedir. Aynı zamanda ufak dönüşler ve karakteristik kol hareketleri görülmektedir. İspanyol karakter dans adımlarının olduğu bir bölümdür.

Moreno dansının ikinci bölümünde müzik aynı şekilde tekrar ederken kadın ve erkek dansçı arasında karşılıklı mimik içerikli hareketler yapılmaktadır. Devamında birinci bölümdeki geçişli karakter hareketler tekrar yapılmaktadır. Dansın üçüncü bölümünde kadın ve erkek dansçı beraber aynı hareketleri yan yana yapar ve sonunda birlikte dönüş yaptıktan sonra bitiş pozu verirler. Hareket yapısı bakımından aksanlı ve noktalı kol pozisyonları koreografi boyunca uygulanmaktadır. İspanyol danslarda sık sık görülen karakteristik iki kol pozu resim 2 ve 3'te gösterilmektedir. Gösterilen kol pozlarının soldaki çizim örnekleri bale, sağdaki çizim örnekleri artistik yüzmeye uyarlanmış hâlini ifade etmektedir. Bacak hareketleri genel olarak karakter dans adımlarını içermektedir.

Resim 2. İspanyol konulu danslarda sık kullanılan kol pozisyonunun bale ve artistik yüzmeye örneği

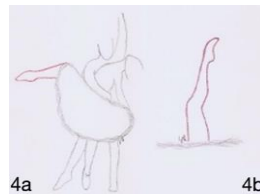

Resim 3. Karakter danslarda sık kullanılan kol pozisyonunun bale ve artistik yüzmeye örneği

Artistik yüzmeye koreografisinde sporcular suda ilk olarak akrobatik kaldırış hareketi uygulamıştır. Yukarı kaldırılan sporcu bale koreografisinde de kullanılan resim 2'deki kol pozisyonunu yapmıştır. Aynı kol pozisyonunun suya uyarlanmış versiyonu olan Rus ekolüne göre tek kol 3. bale pozisyonunda olan şekli tüm sporcular tarafından bu bölümde kullanılmıştır. Sporcular hareketleri geçişmeli şekilde havuzda ilerleyerek yapmaktadır.

Tüm sporcuların aynı anda nefes aldığı bölümde yapılan tek kolun kullanıldığı pozisyon resim 3'teki pozdur. Bu kol pozunun baledeki örneği şekil 3'ün sol tarafında, artistik yüzmeye örneği ise sağ tarafında yer almaktadır. Bacak hareketlerinde önce 7 sporcunun sonra diğer 3 sporcunun arka arkaya tek bacakla yaptığı serinin, baleda sıklıkla kullanılan karşılıklı cevap verme hareketleri serisine denk düştüğü düşünülmektedir.

İlk bacak kaldırış hareketlerinde diz düz şekildeyken ikinci kaldırışta sporcular öne attitude² hareketinin artistik yüzmeye versiyonunu yapmışlardır. Böylece baleda sıklıkla kullanılan attitude hareketinin artistik yüzmeye uygulandığı hâli görülmüştür. Resim 4'te attitude hareketinin Moreno müziği kısmında baledeki ve artistik yüzmeye hâli sırasıyla resmin solunda ve sağında yer almaktadır. Artistik yüzmeye sporcularının koreografisi gereği aynı anda su altına girmeleri gerekmiştir.

Resim 4. Attitude hareketinin Don Quixote balesinde ve artistik yüzmeye kullanım örneği

² **Attitude:** Bir bacak üstünde, diğer bacak doksan derecelik açıda havaya kaldırılmış, diz bükülü ve dışa dönük tutulmaktadır. Vücudun pozisyonlarına göre çeşitli attitude'ler yapılmaktadır (Grant, 1995).

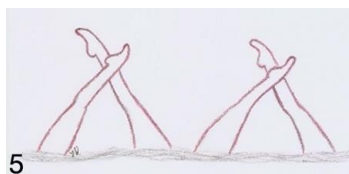
Suya batış sırasında sporcular bir kolu Rus bale ekolüne göre 1. pozisyonda, diğer kolu Rus bale ekolüne göre 3. pozisyona getirilmiş şekilde arkaya port de bras yapmışlardır. Bu pozun balede kullanılan kol pozisyonuyla aynı olduğu görülmüştür.

Sporcular nefes alırken genellikle tek kol pozisyonda duruş yapmaktadır. Kol pozisyonları Don Quixote balesinde corps de ballet'nin yaptığı jest ve mimiklere benzemektedir. Sporcular çift kol boost hareketi yaparak nefes aldıklarında Rus bale ekolündeki 3. pozisyonunu uygulamıştır. Koreografideki maksimal boost ve küçük boost hareketleri dikkatli izlendiğinde balenin temel özelliği yansıtılmıştır. Moreno müziğinin baledeki bölümünde Kitri ve Basilio beraber dönüş hareketi yaparken, suda sporcular arka arkaya geçişmeli su altından destekli ufak akrobatik kaldırışlar yapmıştır. Müzik bitişi balede pozla yapılırken, artistik yüzmede 5 sporcu tek kol maksimal boost yapmış diğer 5 sporcu da aralarından birini suyun dışına akrobatik hareketle fırlatmıştır.

İkinci bölüm: Kitri ve Basilio birbirlerine sevgilerini ifade ederek pas de deux türünde dans ederler. Müzik yapısında vals karakteri hissedilmektedir. Bu bölümün sonunda müzik temposunda ani hızlanmalar göze çarpmaktadır. Kullanılan müzik düet yapısında dans etmeyi içermektedir.

Genel etki bakımından Macar halk danslarından Czárdás'a benzer özelliktedir (Letellier, 2008). Balenin koreografisi bakımından ilk bölümünün yavaş, son bölümün ise hızlı dans hareketlerinden oluştuğu gözlemlenmiştir. Artistik yüzmeye koreografisi ise bir sporcunun solo performansı ile başlamıştır. Aynı bale eserlerinde olduğu gibi solo yapan sporcu ortada, diğer sporcular 4 ve 5 kişilik iki grup hâlinde ortadaki sporcunun sağında ve solunda konumlanmıştır. Bu durum aynı bale olduğu gibi solist dansçı ve corps de ballet uygulamasına benzemektedir. Solo koreografisi yapılırken diğer sporcular balenin klasik yapısında olduğu gibi basit hareket, mimik ve jestlerle uyum sağlamaktadır. Bazı hareketlerde farklı yönlerde duran sporcular solo yapan sporcuyla birlikte aynı hareketi yapmış ve kenarda duran bu iki grup arasında sırayla karşılıklı konuşma tarzında etkileşim ortaya çıkmıştır. Bu koreografi uygulamasında baledeki corps de ballet yapısı görülmüştür. Solo yapan dansçı artistik yüzmeye kuralları dahilinde özellikle kol hareketlerine bale koreografisini andıran hareket türleri yapmıştır. Bu müzik bölümünün sonuna doğru 8 sporcunun zıt kollarla aynı anda yaptığı ve diğer iki sporcunun birbirlerine bakarak aynı anda yaptığı maksimal boost hareketlerinde Don Quixote balesindeki karakteristik kol pozisyonlarının yapıldığı görülmüştür. Hareket pozları resim 1'deki ve Rus bale ekolündeki 1. ve 3. kol pozisyonlarını içermektedir. Müzik bölümünün sonunda 8 sporcu dördü önde dördü arkada çapraz duruş şeklinde iki sırada makas hareketi yaparken kol ve baş pozları vermiştir. Ön sıradaki sporcuların verdiği poz, Don Quixote balesinde kullanılan karakteristik pozlardan biridir. Arka sıradaki sporcuların pozu ise koreografi uyumu açısından ön sırayı tamamlayıcı niteliktedir.

Üçüncü bölüm: Neşeli bir atmosferde geçen coda bölümünde Kitri ve Basilio'le birlikte diğer solist dansçıların bazıları ve corps de ballet koreografisi bütünlüğünü koruyarak dans etmektedir. Müzikal coşkunun ve ritmin ön planda olduğu coda kısmında Seguidilla dansının müzik teması fark edilmektedir (Letellier, 2008). Müziğin sonuna doğru Kitri ve Basilio'nun sahneden kaçtığı, corps de ballet dansçıların coşkulu danslarına devam ettiği ve Don Quixote'un beraberindekilerle mimik ağırlıklı karakteristik hareketler yaptığı görülmektedir. Bu müzik bölümü aynı zamanda balenin birinci perdesinin sonudur. Kullanılan bu müzik bölümünde artistik yüzmeye koreografisi için bazı yerlerin kısaltıldığı belirlenmiştir. Bale koreografisinde yapılan kol hareketleri resim 1, 2 ve 3'teki pozları içermektedir. Bale koreografisinde bu müzik bölümünde önce iki kadın dansçı dönüş ağırlıklı hareketler yapmış daha sonra corps de ballet dansçıları dahil olmuştur.

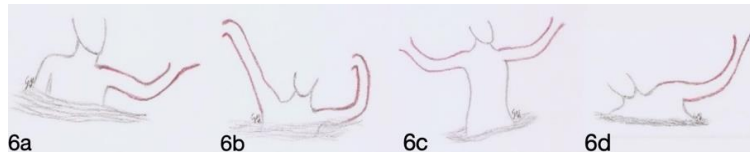

Resim 5. Dört sporcunun bacak serisi hareket örneği

Artistik yüzme koreografisinde ise aynı müzikte 10 sporcunun tümü vertical tek bacak hazırlık pozu olarak öne arkaya çaprazlama bacak serisi yapmıştır. Resim 5'de bale koreografisinde dönüşlü hareketler yerine uygulanan bacak serisi örneği bulunmaktadır. Bacak serisi sporcuların 3-4-3 gruplu olacak şekilde dağılımıyla devam etmiştir. Bu gruplaşma balede corps de ballet ve toplu dansın örneği olarak düşünülmüştür. Don Quixote balesine benzer şekilde artistik yüzme koreografisinde çeşitli geçişler eklenerek müzikle uyumlu coşkulu bir koreografi yapılmıştır. Müzik bölümünün bitiş kısmında gösterişli ve teknik açıdan zor bir akrobatik kaldırış yapılmıştır. Aynı müziğin bale versiyonunda ise birinci perdenin sonu sahnelenirken özellikle corps de ballet'nin coşkulu dansı göze çarpmaktadır.

Dördüncü bölüm: Seçilen müzik bölümünü Grand Pas de Deux koreografisinin içinde yer alan Kitri solosu oluşturmuştur. Kadın dansçılar için uzmanlık gerektiren point tekniğinde dans edilen Kitri solosu oldukça popülerdir. Bu solo müziğinde arp sesi ön planda olmakla birlikte ritmik ve akıcı bir temponun varlığı anlaşılmaktadır. Balede Kitri solosu olarak kullanılan bu müzik bölümünde artistik yüzme koreografisinin başlangıcı olarak düet ve yanlarda dörtlü iki grup yer almıştır. Solist ile corps de ballet'nin suya uyarlanmış hâli burada da mevcuttur. Artistik yüzme düet kategorisi temelde aynı anda iki kadın sporcunun hareketleri bir kişiymiş gibi yapmasını içermektedir. Bu nedenle Kitri solosunun düetle başlaması mantıklı bir uygulama olmuştur. Bale solosunda olduğu gibi müziğin başlangıç kısmı yavaş ve artistik hareketler içermektedir. Karadaki koreografide olduğu gibi teknik zorluk seviyesinin arttığı ve müziğin hızlanmaya başladığı kısımda düet yapan sporcular bacak serisi yaparak uyum sağlamıştır. Teknik açıdan karadaki bacak adımlarının suya uyarlanması bir örneği olarak düet bacak serisinin gösterilmesi mümkündür. Bacak serisinde hem akıcı hem de seri şekilde geçişlerle birlikte bent knee, çift bacak vertical duruş türleri ve split geçişli varyasyonlar uygulanmıştır. Bu sırada diğer sporcular koreografi uyumu içinde basit hareket ve mimiklerle havuzda ilerleyerek yer değiştirmişlerdir. Düet bacak serisinden sonra başka bir sporcu benzer özellikte solo bacak serisi yapmıştır. Solo müziğin orta ve son bölümlerinde tüm sporcular üçlü, dörtlü ve beşli gruplar hâlinde değişerek hareketlerini uygulamıştır. Uyum açısından Kitri solo müzik bölümünün sadece ilk kısmının Don Quixote balesiyle benzerlik gösterdiği anlaşılmıştır. Geri kalan müzik kısımlarında koreografi bütününe uygun hareket ve geçişler yapılmıştır. Artistik yüzmenin teknik unsurları kullanılarak balede olan karşılıklı gruplar arasında hareketlerle konuşma özelliği yansıtılmıştır.

Beşinci bölüm: Don Quixote balesinin Grand Pas de Deux'sünün son bölümü olan coda kısmıdır. Konu olarak Kitri ve Basilio'nun düğün kutlaması, geleneksel evlilik, dans ve eğlence içinde pas de deux tamamlanmaktadır. Müzikte coşkulu ve yükselip büyüyen melodi Coda'nın çoğu yerinde hissedilmektedir. Müzik akıcı ve hızlı bir yapıdadır. Balede koreografi yapısına göre Kitri ve Basilio rollerinin dansı yer almaktadır. Bu müzik bölümü artistik yüzme koreografisinin son bölümü oluşturmaktadır. Artistik yüzme koreografisinde ilk başlangıç bölümünde sporcular üçlü ve yedili iki grup hâlinde sırayla figürlerini yapmaktadır. Kol pozisyonu olarak Rus bale ekolü 3. pozisyonunun ağırlıklı olarak kullanıldığı görülmüştür. Tüm sporcular toplu olarak bazı kol hareketleri uygulamıştır. Koreografi boyunca kullanılan karakteristik Don Quixote kol poz ve hareketlerinin örnekleri resim 6'da verilmiştir. Bu hareketlerin müziğe uygun şekilde kesik kesik, net ve vurgu içeren pozları kapsadığı görülmüştür.

Resim 6. Artistik yüzme Don Quixote koreografisi kol poz örnekleri

Kısa bacak serisi ve artistik geçişler sonrasında bitiriş bölümünden önce tekrar 3. kol pozisyonu yapılmıştır. Sporcuların kol pozisyonunun kullanımı artistik yerleşim şekline göre 3-4-3 şeklinde yapılmış ve 4 kişilik grubu oluşturan sporcular çift kol, diğer sporcular zıt kollarla tek kol yapmışlardır. Coda müziği ve tüm yarışma koreografisinin bitiriş hareketi teknik seviyesi yüksek akrobatik bir kaldırışla gerçekleşmiştir. Akrobatik kaldırış uygulaması baledeki tour en l'air (havada dönüş) hareketine benzemektedir. Tüm artistik

yüzme koreografisinde yaygın olarak kullanılmış balenin 3. kol pozisyonu son harekette de uygulanarak koreografi bitmiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

İncelenen artistik yüzme ve bale koreografileri sonucunda Don Quixote balesinin karakteristik yapısının nasıl aktarıldığı belirlenmiştir. Karada yapılan klasik bale eserinin suya aktarımındaki genel özellikler kısmen ortaya çıkmıştır. Bale müziğinin artistik yüzmede kullanılması durumunda, müzik bölümlerinin kesilmeden veya kısmen küçük bir kısmının çıkarılması konu bütünlüğü bakımından yararlı görünmektedir. Bale konusunun artistik yüzmede işlenmesi ve yarışma müzik süresine uyarlanırken bölümler arasındaki uyumun başarılı olması için doğru seçim yönteminin önemi ortaya çıkmıştır. Artistik yüzmede eşlik eden müzik, koreografi ve fiziksel yetenekler uyumlu şekilde bir form oluşturmaktadır. Yarışmalarda sadece sporcu sayısı değil aynı zamanda sporcuların performans süreleri ve koreografi koşullarında görülen farklılıklara dikkat edilmesi gerekmektedir (FINA, 2017; Danardani vd., 2018; Li vd., 2020). Müzik yapısının ve artistik yüzme yarışma süresinin koreografi açısından dikkat edilmesi gereken konular olduğu gözlemlenmiştir. Don Quixote bale eseri ve konusunun sporcu sayısına uygun müzikle desteklenmesi etkileyici bir performans ortaya çıkarmıştır. Baledede olduğu gibi artistik yüzme yarışma koreografisi gösterişli bir müzikle başlamış, orta bölümde genelde yavaş ve sakin müzik ritimleri kullanılmış, son bölüm balenin etkileyici ve yaygın tanınan müzik bölümünü içeren kısmıyla sona ermiştir.

Koreografi alanı zengin bir arena olarak ifade edilmektedir. Amaca uygun yaratıcı, çok yönlü, zihinsel imgeleme ve etkileşim içermektedir (Kırsh, Muntanyola, Jao, Lew ve Sugihara, 2009; Li vd., 2020). İhtiyaçlar doğrultusunda sistemli hazırlık çalışmaları gerektirmektedir. Koreograflar dans yaratırken genellikle dansçıların bedensel özelliklerine uygun hareket formları geliştirmektedir. Koreografilerde dikkatli gözlem ve analiz yoluyla yaratıcılığın çok yönlü etkileşim biçimi ortaya çıkmaktadır (Kırsh vd., 2009). Antrenörler sporcuların özelliklerine uygun şekilde koreografileri somutlaştırmaktadır (Muntanyola-Saura, 2015; FINA, 2017). Artistik yüzme koreografileri hazırlanırken sporcuların hem atletik özellikleri hem de sanatçı yönlerinin ortaya çıkarılmasına özen gösterilmektedir. Bale eserlerinde kullanılan temel hareket ve esere özgü karakteristik pozların artistik yüzme aktarımı sırasında kol pozlarının yaygın olarak kullanılabildiği gözlemlenmiştir. Artistik yüzme sporu uygulandığı gereği bazı kısıtlamalar içermesine rağmen baleden aktarılan kol hareketleri ve pozların çok az kısıtlılıkla yapılabilirliği sonucuna varılmıştır. Bacak hareketlerinin baledeki gibi uygulanmadığı, bunun nedeninin artistik yüzmede baş aşağı hareket etme özelliğinden kaynaklandığı görülmüştür. Attitude ve baledeki temel hareket yapılarının rahatlıkla kullanılabildiği görülmüştür. Dönüş içerikli bale hareketleri, suda müziğe uygun şekilde keskin ve aksanlı formdaki bacak hareketleriyle desteklenmiştir. Serbest kombinasyon koreografileri ile bale koreografileri benzer özellik içermesi bakımından karşılaştırılabilir niteliktedir.

Balenin konu bütünlüğünü artistik yüzme koreografisine aktarmanın zorluğu görülmüştür. Yapılan çalışma doğrultusunda, Don Quixote balesinden bazı bölümlerin seçilerek serbest kombinasyon koreografisine uyarlanmasının daha doğru bir uygulama örneği olduğu anlaşılmıştır. Artistik yüzme yarışma koreografilerinde tüm bale eserinin konusunu anlatmak yerine içinden seçilmiş bir bölümün işlenmesinin daha etkili olacağı anlaşılmıştır. Bu tercihle anlatım daha netleşerek seçilmiş konunun yapısında bulunan temel hareket, poz ve mimikler etkili şekilde aktarılmıştır.

Sonuç olarak, bale eserlerinin kullanım alanlarından biri olan artistik yüzme sporu koreografilerinin hazırlığında detaylı bale bilgisine ihtiyaç vardır. Artistik duruş, poz ve mimik konularında bale eğitmenlerinden destek almanın önemi ortaya çıkmıştır. Detaylı bale bilgisine sahip olmak artistik yüzmenin sanatsal içeriğinde başarılı sonuçların alınmasını sağlayacaktır. Don Quixote balesi örneğinde olduğu gibi balenin artistik yüzme koreografisine uyarlanmasında müzik tercihi, karakteristik poz ve hareketlerin etkin kullanımı başarılı sonuç almaya katkı sağlamaktadır. Balenin etki alanını kapsayan mesleklerden biri olarak artistik yüzmenin kabul edilmesi mümkündür. Hazırlanan bu çalışmada bir kez daha görülmüştür ki; artistik yüzme koreografisi yapmak için baleden yararlanılması gerekmektedir. Bale

konulu bir eserin artistik yüzmeye uyarlanması sırasında müzik seçimine, karakteristik kol ve bacak hareketlerine, anlık pozlara ve duyguları anlatan mimik canlandırılmalarına dikkat edilmesi gerekmektedir. Günümüzde bale eserlerinin farklı alanlara etkisi sanat ve sporun orantılı şekilde harmanlanmış hâli olan artistik yüzmeye Don Quixote balesi örneğiyle açıklanmıştır.

KAYNAKLAR

- American Ballet Theatre. (2020, 11 Aralık). Don Quixote. Erişim adresi: <https://www.imdb.com/title/tt0273178/>
- Bespalov, B. I. ve Leonov, S. V. (2012). Characteristics of silent countingin synchronized swimmers. *Psychology in Russia: State of the Art*, 5(1), 498-510. doi: 10.11621/pir.2012.0031.
- Cambridge Dictionary. (2020, 11 Aralık). Corps de ballet. Erişim adresi: <https://dictionary.cambridge.org/tr/sözlük/ingilizce/corps-de-ballet>
- Danardani, W., Soegiyanto, K. S., Setijono, H. ve Sulaiman, M. (2018). Artistic swimming helps the intelligence development. *In International Seminar on Public Health and Education 2018 (ISPHE 2018)*, 81-85. doi: 10.2991/isphe-18.2018.18.
- Deleon, J. (1997). *200 Bale ve Dans: künyeler, konular, tarihsel, koreografik ve eleştirel notlar*. İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.
- Dilling, M. W. (1997). The sound of the games: music for the 1996 centennial olympics. *Ethnomusicology*, 41(2), 313-319. doi: 10.2307/852621.
- Durante, V. (2018). *Ballet: The Definitive Illustrated Story*. New York: DK Publishing.
- FINA. (2013). FINA artistic swimming manual for judges, coaches & referees 2013 - 2017. www.fina.org
- FINA. (2017). FINA artistic swimming manual for judges, coaches & referees 2017 - 2021. www.fina.org
- FINA. (2020, 11 Aralık). World Championships Kazan 2015 Free Combination Final. Erişim adresi: <https://www.finatv.live/en/competitions/kazan-2015/video/free-combination-final-sy-kazan-2015>
- Grant, G. (1995). *Bale Sözlüğü*. (Çev. İnci Kurşunlu). İstanbul: MitosBOYUT Yayınları.
- Istel, E. (1927). The music in "Don Quixote". *The Musical Quarterly*, 13(3), 434-450. doi: 10.1093/mq/XIII.3.434.
- Kirsh, D., Muntanyola, D., Jao, R. J., Lew, A. ve Sugihara, M. (2009). Choreographic methods for creating novel, high quality dance. *Design and Semantics of Form and Movement Conference Proceedings*. Taipei: Taiwan University, 188-195.
- Letellier, R. I. (2008). *The Ballets of Ludwig Minkus*. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing.
- Li, L., Xin, X., Wei, M., Hui, D. ve Mei, P. (2020). Research on the action design of team artistic swimming. *International Journal of Sports Science and Physical Education*, 5(1), 5-9. doi: 10.11648/j.ijsspe.20200501.12.
- Los Angeles Times. (2020, 11 Aralık). Bolshoi's Daring 'Quixote'. Erişim adresi: <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-1996-10-28-ca-58623-story.html>
- Mariinsky Theatre. (2020, 11 Aralık). Don Quixote. Erişim adresi: https://www.mariinsky.ru/en/playbill/playbill/2013/12/8/1_2000/
- Muntanyola-Saura, D. (2015). Distributed marking in sport corrections: A conversation analysis of synchronized swimming. *Journal of Cognitive Science*, 16(3), 338-354. doi: 10.17791/jcs.2015.16.3.338.
- Panbianco-Warrens, C. (2014). Exploring the dimensions of flow and the role of music in professional ballet dancers. *Muziki*, 11(2), 58-78. doi: 10.1080/18125980.2014.966480.
- Pittsburgh Ballet Theatre. (2014). *Don Quixote with The PBT Orchestra Audience Production Guide*. USA.
- Sydnor, S. (1998). A history of synchronized swimming. *Journal of Sport History*, 25(2), 252-267.
- Sytchenko, K. V. (2019). Хореографія як важливий компонент у підготовці спортсменів в синхронному плаванні. *Мистецтвознавчі записки*, (35), 210-216. doi: 10.32461/2226-2180.37.2020